

Leghennen met hele snavels

Sectordagen 2021

Neil Van den Broeck – Nathalie Sleenckx

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:

Europa investeert
in zijn platteland

Hennen met hele snavels: Wat leert de praktijk ons, hoe kunnen we problemen vroeg detecteren en hoe kunnen we ingrijpen?

- Startdatum: ~~1 mei 2020~~ → 1 juni 2020
- Einddatum: ~~30 april 2022~~ → 31 mei 2022
- Coordinator: Proefbedrijf Pluimveehouderij
  - Nathalie Sleeckx
  - Ine Kempen
  - Neil Van den Broeck
- Partner: Pehestat
  - Tommy Van Limbergen
  - Olivier Oben
- Financiering: Vlaamse Overheid en Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO)

Provincie
Antwerpen

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:

Europa investeert
in zijn platteland

Voorstelling partners

**Provincie
Antwerpen**

PROEFBEDRIJF
PLUIMVEEHOUDERIJ

- Expertise leghennenonderzoek zowel in eigen proefstal als op bedrijven
- Momenteel 3de ronde hele snavels

PeHeStat

- Expertise leghennenonderzoek en diergeneeskunde
- Datacollectie en verwerking voor pluimveebedrijven
- Innovatie (software / datacollectie)

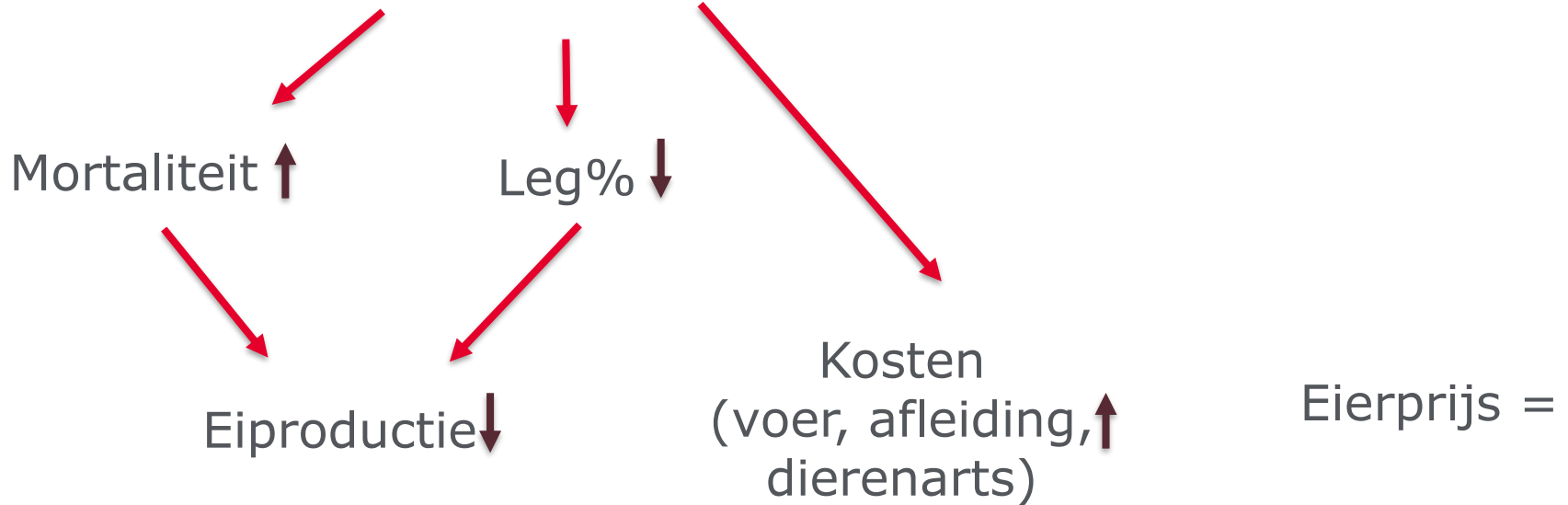
**Provincie
Antwerpen**

Hennen met hele snavel

Probleem?

Mogelijks optreden van schadelijk pikgedrag

Frequentie?
Ergheid?

€€€€€ ↓ ↓

Oorzaken verenpikken

Onderzoek op Proefbedrijf Pluimveehouderij

• Ronde 2017

- op 77 weken leeftijd

• Productie

*p<0,05	Snavel onbehandeld 1 rij	Snavel behandeld 1 rij
% cum. uitval	24,96*	9,35
Cum voerverbruik (g/pah/dag)	134,53*	120,74
Cum leg% poh	75,96*	84,75
Gem eigewicht ronde cum (g)	64,04*	61,90
Cum eimassa poh (kg)	20,37*	22,00

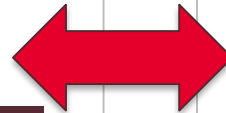
• Ronde 2018

- Op 79 weken leeftijd

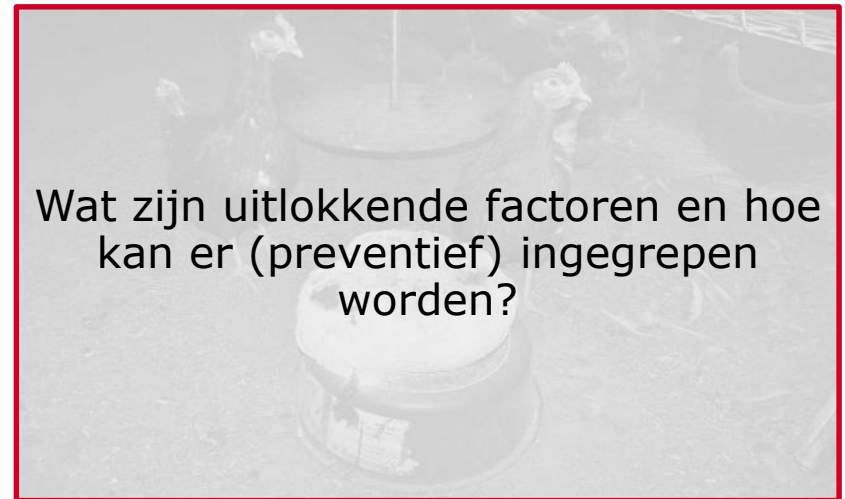

• Productie

	Hele snavel 2 riën	Behandelde snavel 2 riën
% Cum. uitval	4,85	4,85
Cum voerverbruik (g/pah/dag)	120,83	118,19
Cum leg% poh	85,7	85,8
Gem eigewicht cum	62,9	62,5
Cum eimassa poh (kg)	24,11	24,01

Doelstellingen

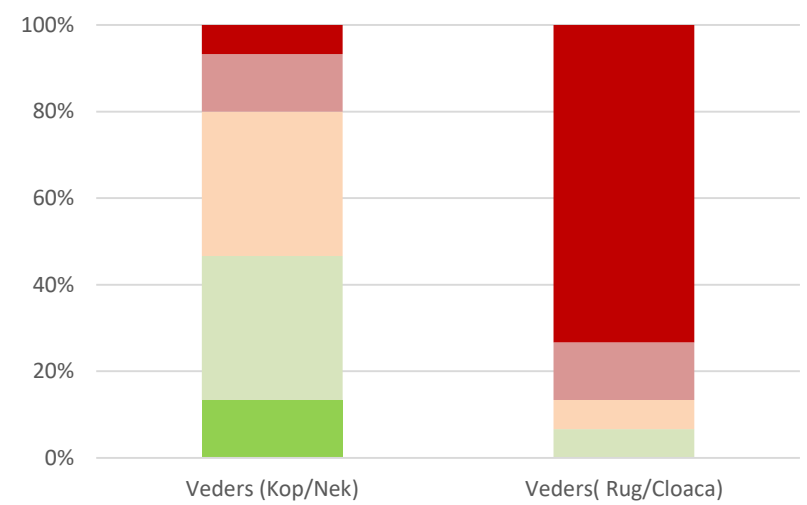
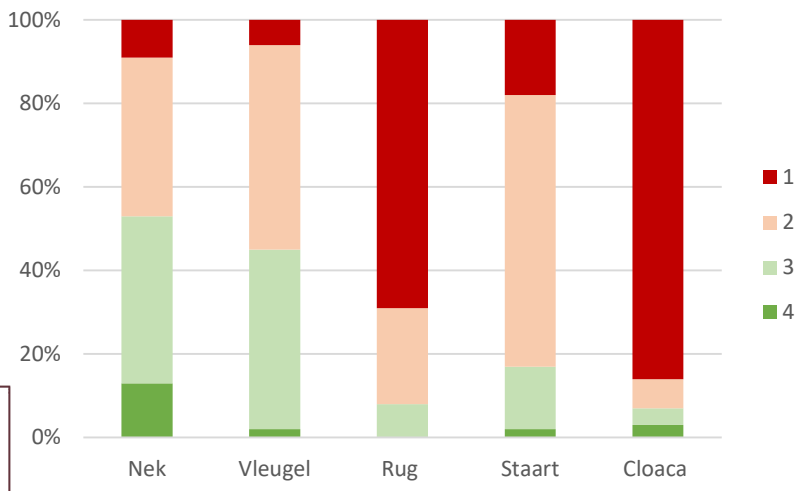

20 bedrijven vanaf 50 weken leeftijd

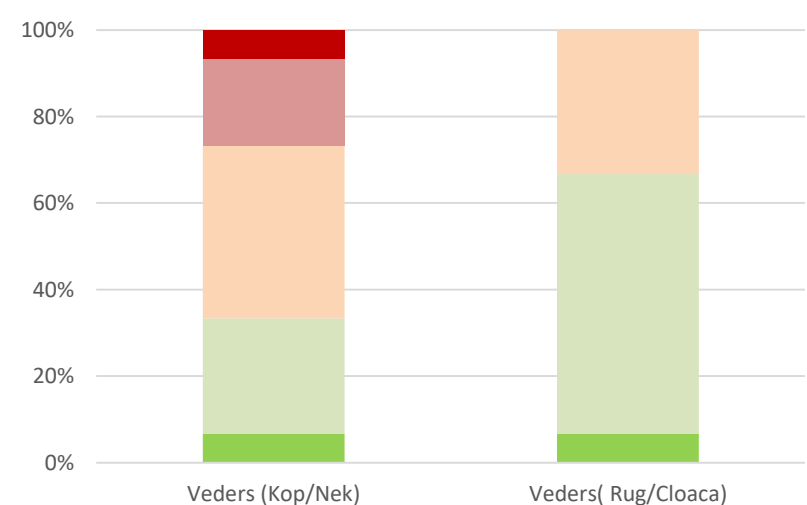
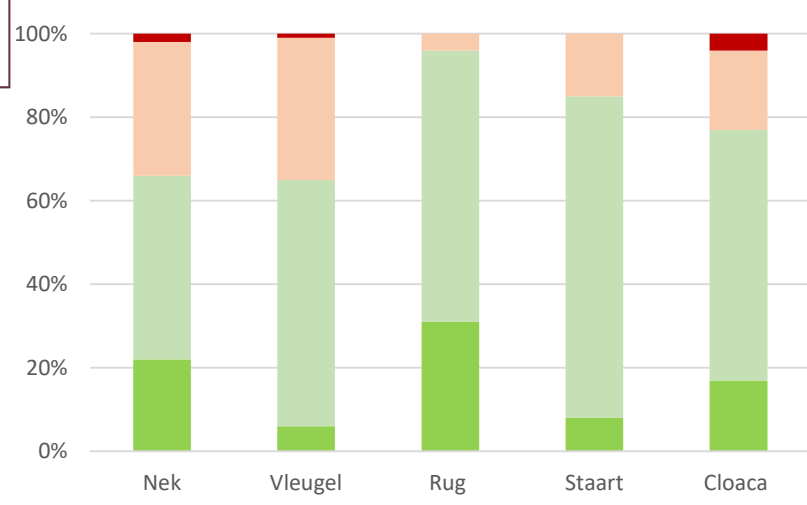
- Productiegegevens
- Oplijsting van factoren die een invloed kunnen hebben op ontstaan van pikkerij
- Evaluatie verenkleed
  - Tauson
  - Checklist

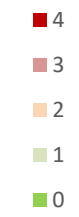
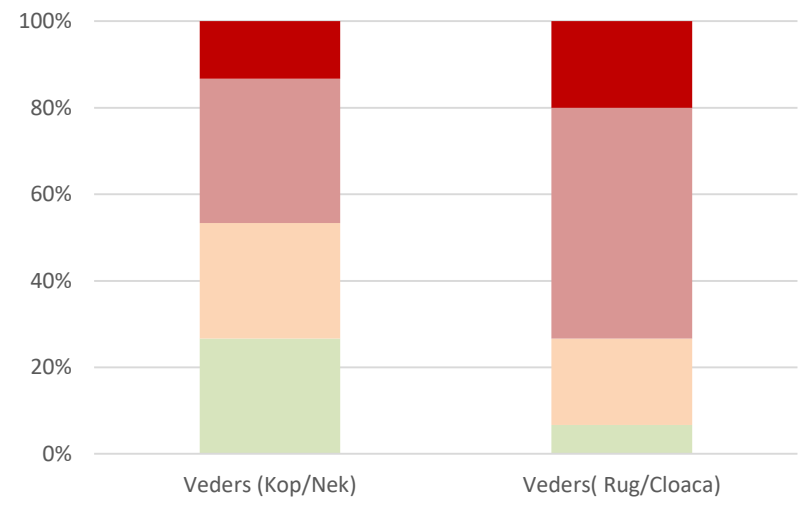
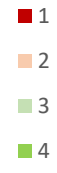
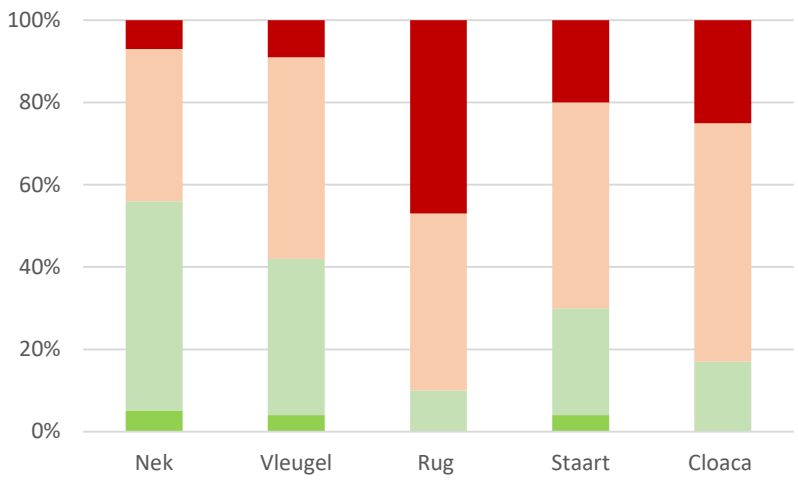
Vederscores

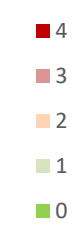
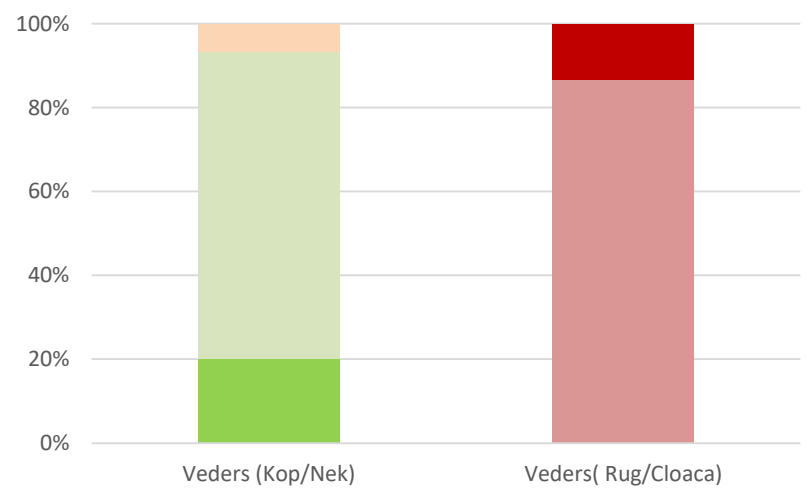
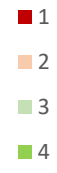
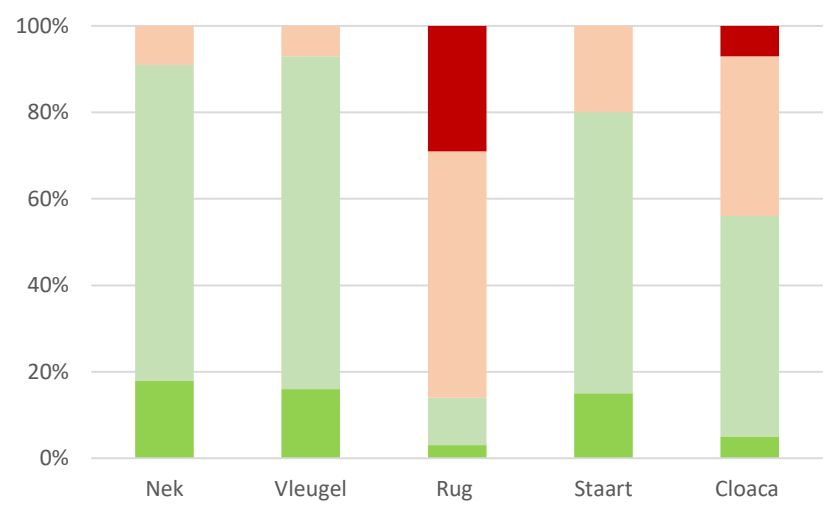
Checklist

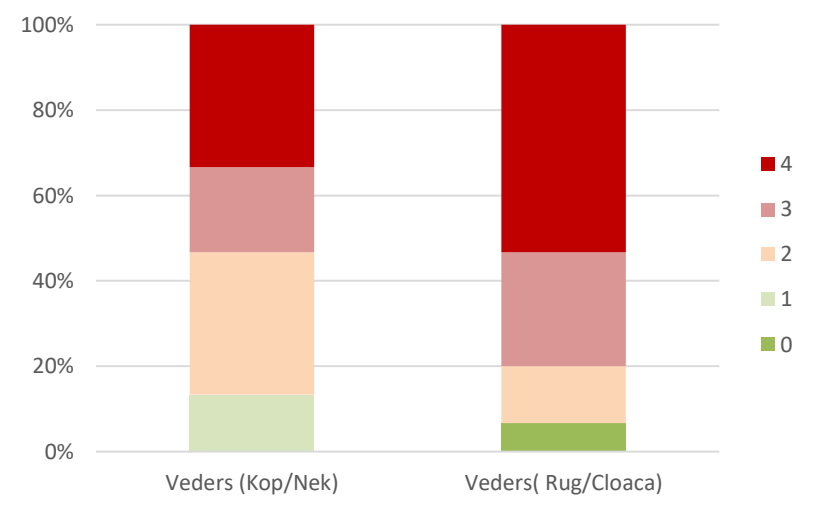
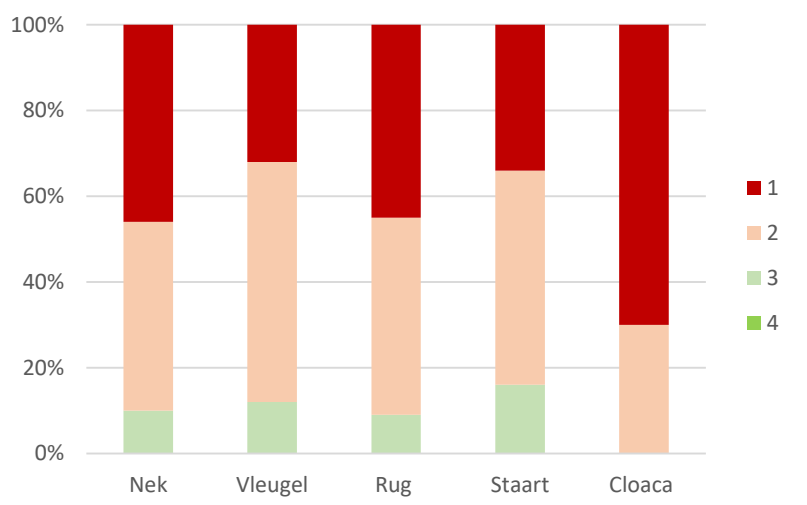
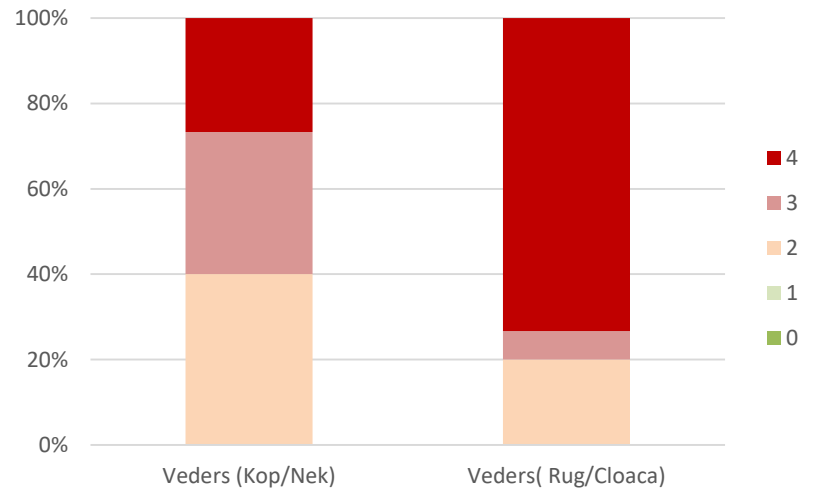
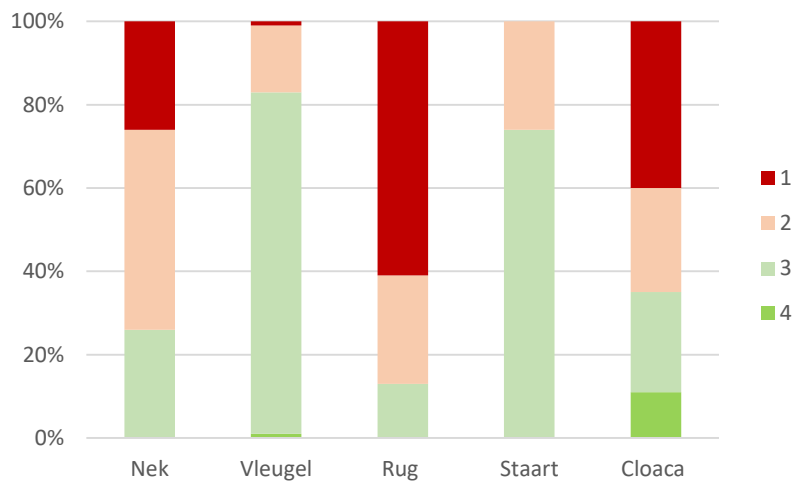
Vederscores

Checklist

Vederscores

Checklist

Wat zijn uitlokkende factoren en hoe kan er (preventief) ingegrepen worden?

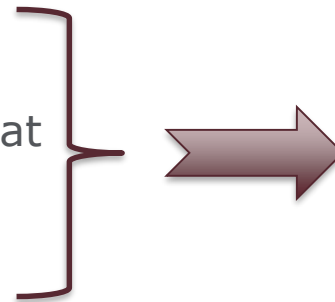

Praktijkvalidatie tool voor vroege detectie van ongewenst pikgedrag ('checklist pikkerij')

Praktijkopvolging en validatie van monitoringstool

- 6 bedrijven
- Hele ronde (min van 17-69 weken leeftijd)
- Technische gegevens, gezondheidsstatus en pikkerij factoren
- Pluimveehouder doet zelf wekelijks checklist
- 5 tijdstippen bedrijfsbezoek (17-24-39-54-69 weken leeftijd)

- bedrijfsdierenarts
- Onderzoeker Proefbedrijf/Pehestat
- Pluimveehouder
- ...

Bespreken stavaza +
advies verdere verloop

- Extra bezoek indien nodig

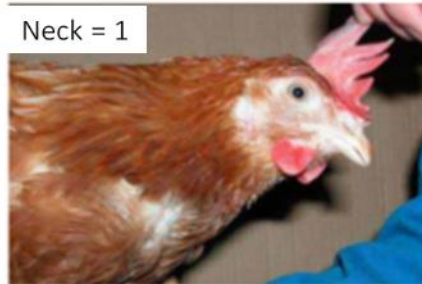
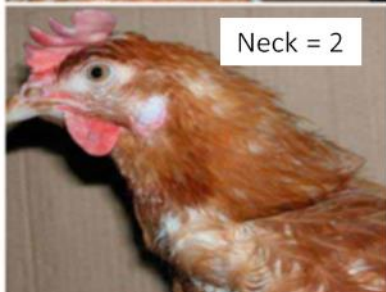
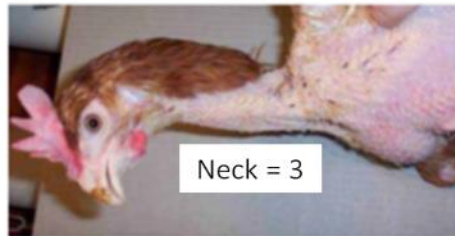
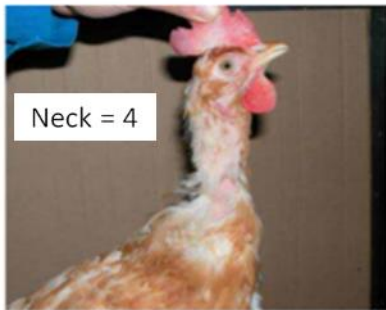
Checklist Pikkerij

Beoordeling per proefgroep	STALNUMMER:		
Staltemperatuur:			
Gebruiken de hennen de pikstenen?	NEE - NAUWELIJKS - REDELIJK - VEEL		
Gebruiken de hennen het ruwvoeder?	NEE - NAUWELIJKS - REDELIJK - VEEL		
Strooiselkwaliteit	rul en droog - vochtig - <10% opp aangekoekt - >10% opp aangekoekt		
Hoe dik schat je de strooisellaag (in cm)?			
Omcirkel voor deze proefgroep	rustig - normaal levendig - onrustig - schrikachtig - schreeuwerig		
Liggen er veertjes op de grond?	Ja - Nee		
Algemene koppelbeoordeling*			
* 0 = Geen vederschade waarneembaar in het koppel 1 = Groot deel van de hennen heeft nekruï en/of lichte slijtage 2 = Deel van het koppel heeft lichte tot matige schade, max 25% van de groep 3 = Groot deel van het koppel heeft lichte tot matige schade (>25%) of ernstige schade zichtbaar bij >5% van de dieren 4 = Het merendeel van het koppel (>25%) heeft ernstige zichtbare schade (nagenoeg kaal)			
Kies drie locaties in de stal (diagonaal verdeeld volgens schema) om deze checklist verder uit te voeren. Observeer ook het verenpikgedrag op deze locaties.			
Verenpikgedrag**	Agressief gedrag	Schadelijk pikgedrag	Schreeuwen gehoord (Ja/Nee)
Locatie 1 (aantal keer geobserveerd)			
Locatie 2 (aantal keer geobserveerd)			
Locatie 3 (aantal keer geobserveerd)			
**Verenpikgedrag Kijk gedurende 2 minuten rond op deze locatie. Kies een gebied van 2x2 meter. Geef aan hoeveel keer onderstaande gedragingen zijn geobserveerd 1) Agressief gedrag (vechten, agressief pikken, andere hennen achtervolgen,...) 2) Schadelijk pikgedrag (veren uittrekken, aan wonden of cloaca pikken,...) Bijkomend: is tijdens de observatie "schreeuwen" gehoord?			

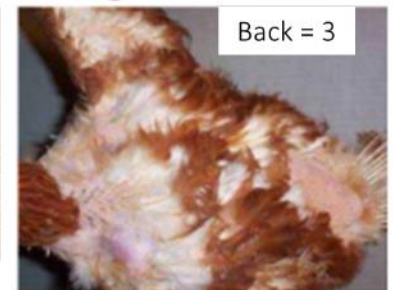
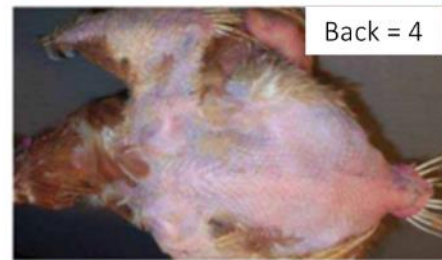
<i>Neem op elke locatie 5 kippen in de hand en geef hen een score op verwondingen en het vederkleed (zie onderaan voor legende)</i>					
LOCATIE 1					
Kip	Score Zone 1 (kop/nek)	Score zone 2 (rug/cloaca)	Score verwondingen **	Verwonding tenen (Ja/Nee)	Verwondingen kam ***
1					
2					
3					
4					
5					
LOCATIE 2					
Kip	Score Zone 1 (kop/nek)	Score zone 2 (rug/cloaca)	Score verwondingen **	Verwonding tenen (Ja/Nee)	Verwondingen kam ***
1					
2					
3					
4					
5					
LOCATIE 3					
Kip	Score Zone 1 (kop/nek)	Score zone 2 (rug/cloaca)	Score verwondingen **	Verwonding tenen (Ja/Nee)	Verwondingen kam ***
1					
2					
3					
4					
5					
*Score veders voor 2 zones: ZONE 1= KOP + NEK; ZONE 2 = RUG + STAARTAANZET + CLOACA-REGIO 0 = Geen schade zichtbaar 1 = Lichte tot matige schade, maar lichaam nog volledig bedekt met veren/ of huid zichtbaar op maximaal 1 plek < 5 cm ² (uitgezonderd nekruï) 2 = Lichte tot matige schade, maar lichaam nog volledig bedekt met veren/ of huid zichtbaar op maximaal 1 plek < 5 cm ² (uitgezonderd nekruï) 3 = Vederschade, huid zichtbaar op 1 plek > 5 cm ² / of op meerdere plaatsen (uitgezonderd nekruï) 4 = de zone is nagenoeg kaal, bijna geen veren meer aanwezig ** Score verwondingen voor alle zones samen è KOP, NEK, RUG+STAART-AANZET, CLOACA-REGIO 0 = Geen of nauwelijks verwondingen: maximaal 3 kleine wondjes, < 0,5 cm ² of maximaal 3 krassen 1 = Verwondingen: 1 of meerdere wonden > 0,5 cm ² of meer dan drie wondjes < 0,5 cm ² of meer dan 3 krassen *** Verwondingen kam: 0 = geen verwondingen 1 = één tot 3 kleine letsels 2 = vier of meer kleine letsels of één of meer grote letsels					

Evaluatie verenkleed

Vederscores bruine hen: nek

Vederscores bruine hen: rug

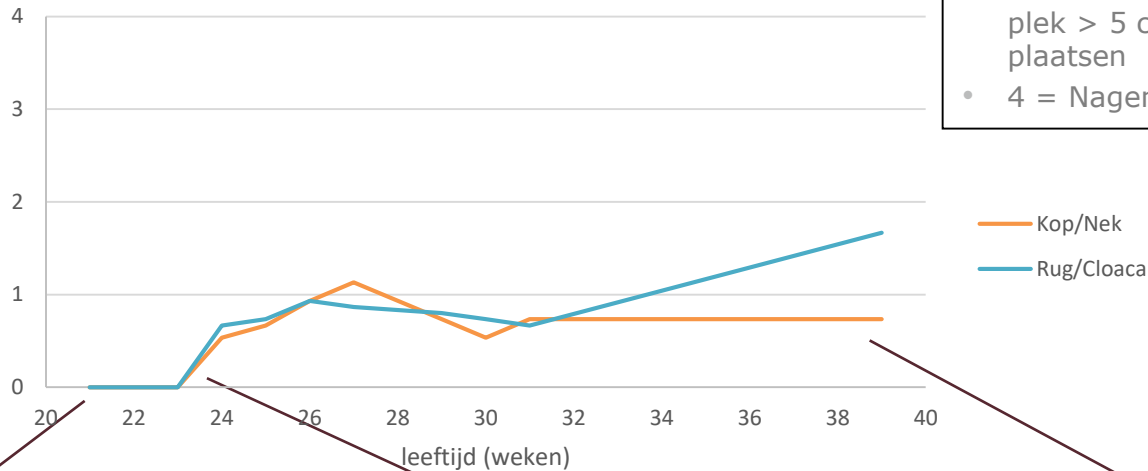
Bedrijf 1

- 3de koppel hele snavels
- Isa Brown
- Volière met wintertuin

Checklist vs vederscores

- 0 = Geen schade zichtbaar
- 1 = Minimale nekruï/schade
- 2 = Lichte tot matige schade, maar lichaam nog volledig bedekt met veren/ of huid zichtbaar op maximaal 1 plek < 5 cm²
- 3 = Vederschade, huid zichtbaar op 1 plek > 5 cm² of op meerdere plaatsen
- 4 = Nagenoeg kaal

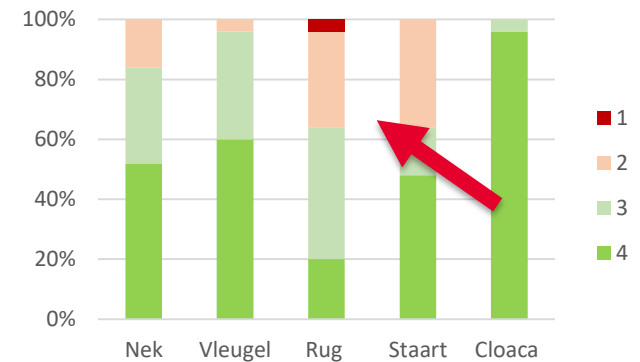
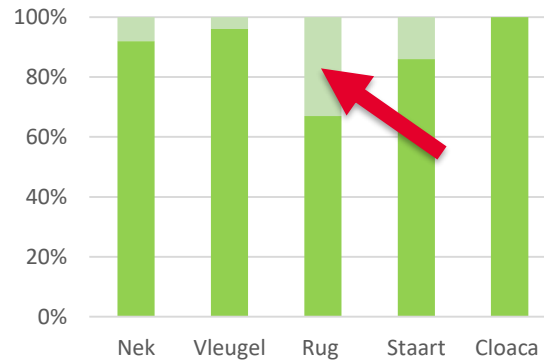
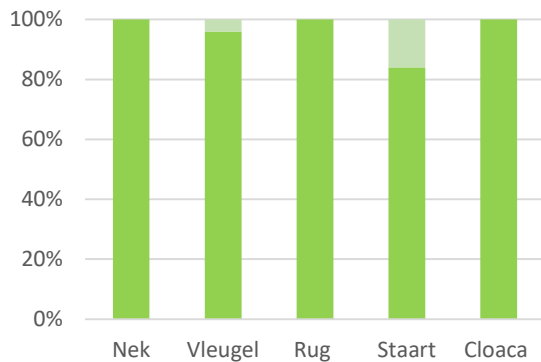
Checklist

21 weken

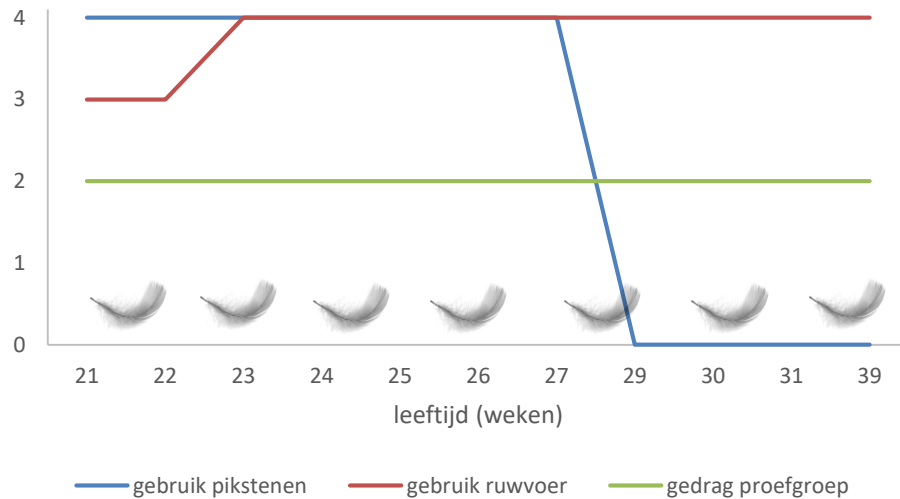
24 weken

39 weken

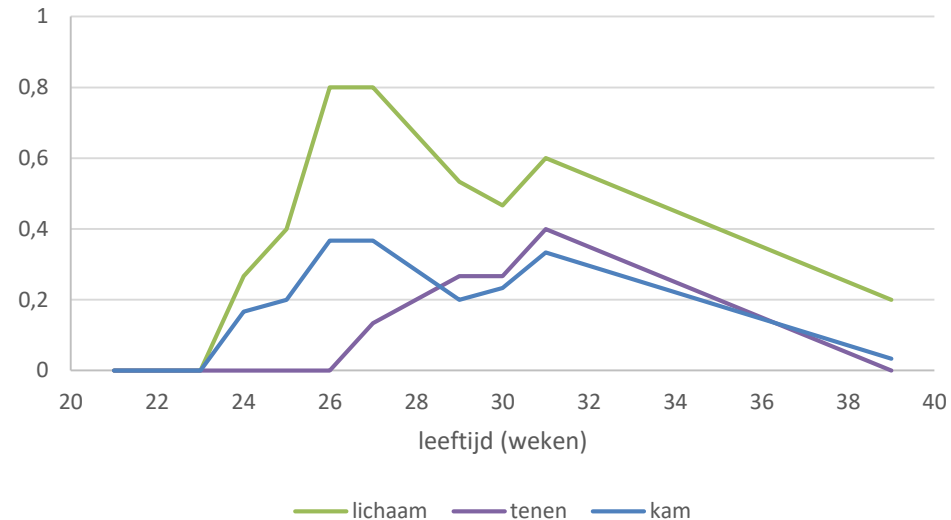

Checklist

Gedrag

Wondjes

- Gebruik pikstenen/luzerne: nee – nauwelijks – redelijk – veel
- Gedrag: rustig – normaal levendig – onrustig – schrikachtig - schreeuwerig

- 0 = Geen of nauwelijks verwondingen: maximaal 3 kleine wondjes, < 0,5 cm²
- 1 = Verwondingen: 1 of meerdere wonden > 0,5 cm² of meer dan drie wondjes < 0,5 cm²

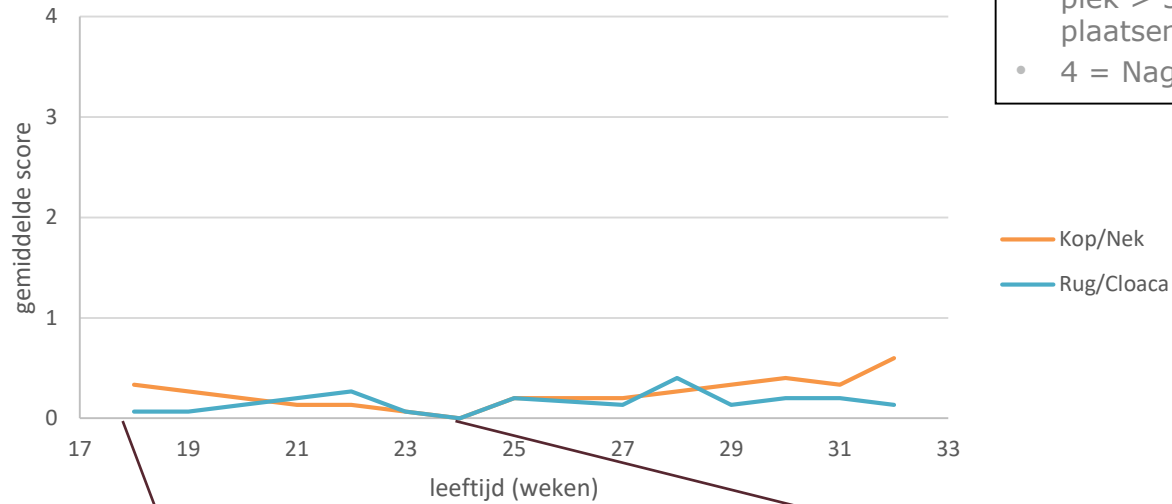
Bedrijf 2

- 2de koppel hele snavels
- Novogen brown
- Volière met wintertuin

Checklist vs vederscores

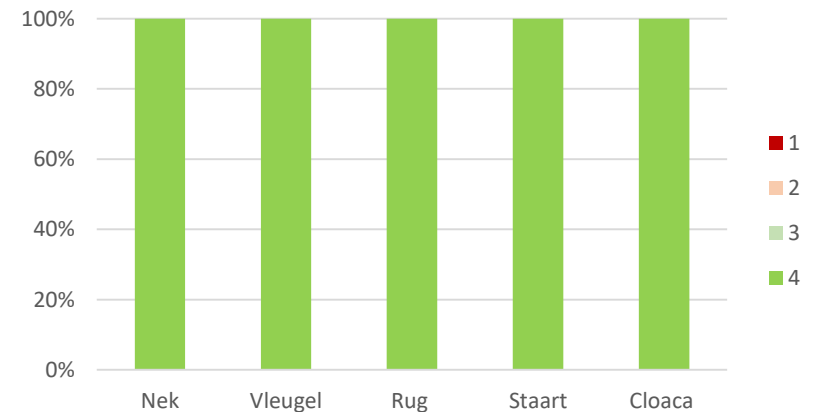
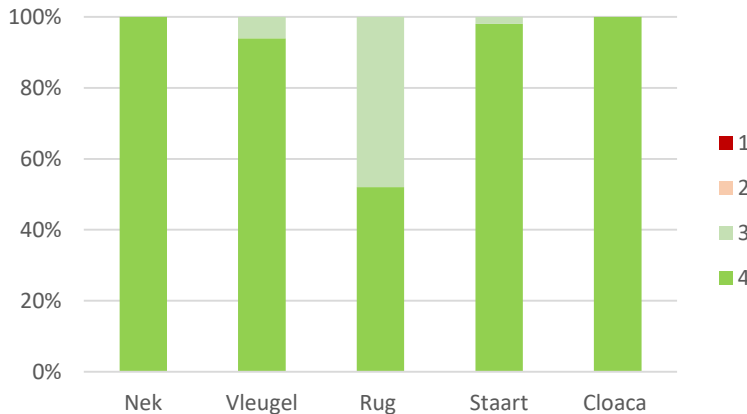
- 0 = Geen schade zichtbaar
- 1 = Minimale nekruï/schade
- 2 = Lichte tot matige schade, maar lichaam nog volledig bedekt met veren/ of huid zichtbaar op maximaal 1 plek < 5 cm²
- 3 = Vederschade, huid zichtbaar op 1 plek > 5 cm² of op meerdere plaatsen
- 4 = Nagenoeg kaal

Checklist

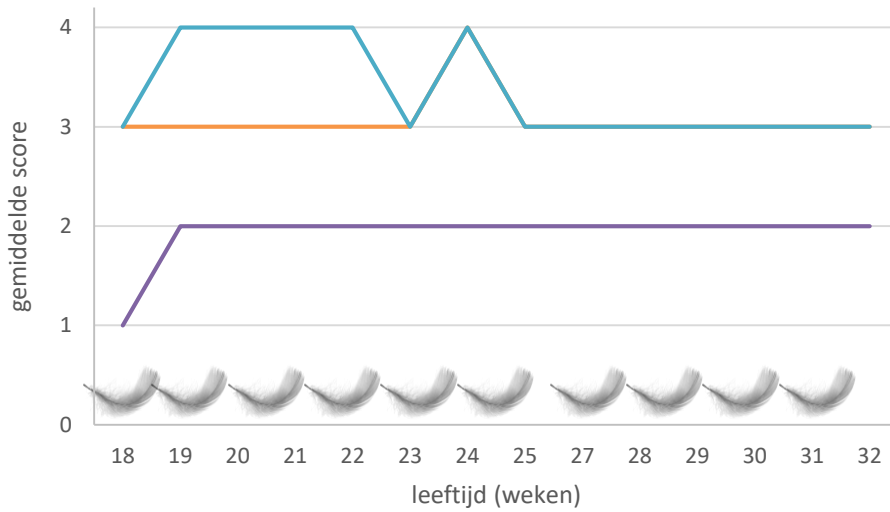
17 weken

24 weken

Checklist

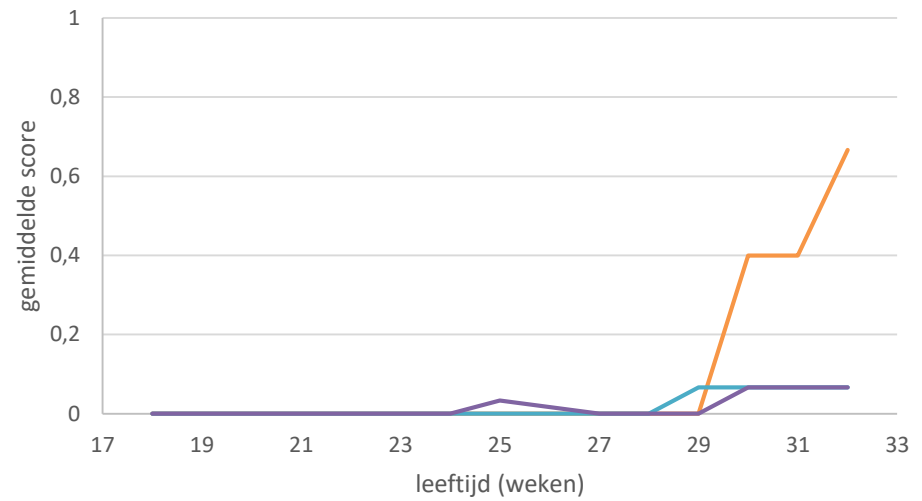
Gedrag

— gebruik pikstenen — gebruik ruwvoer — Gedrag proefgroep

- Gebruik pikstenen/luzerne: nee – nauwelijks – redelijk – veel
- Gedrag: rustig – normaal levendig – onrustig – schrikachtig – schreeuwerig

Wondjes

— lichaam — tenen — kam

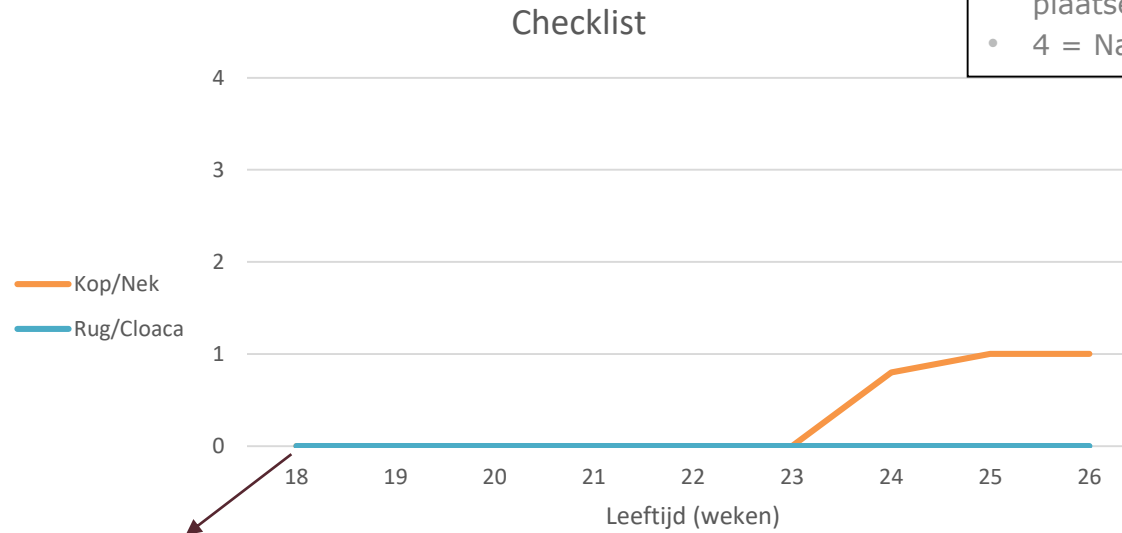
- 0 = Geen of nauwelijks verwondingen: maximaal 3 kleine wondjes, < 0,5 cm²
- 1 = Verwondingen: 1 of meerdere wonden > 0,5 cm² of meer dan drie wondjes < 0,5 cm²

Bedrijf 3

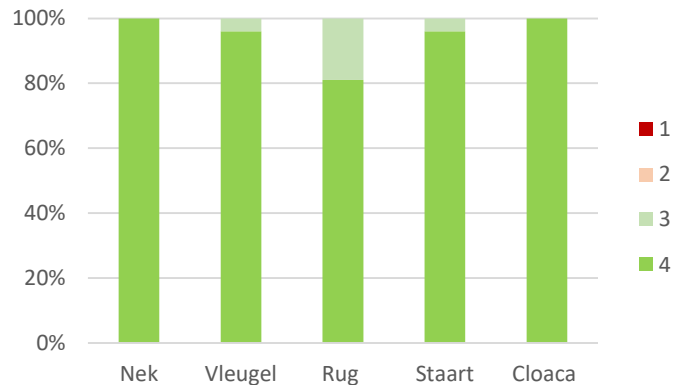
- 26000 hennen
- Volière met wintertuin
- 3de koppel met hele snavel

Checklist vs vederscores

- 0 = Geen schade zichtbaar
- 1 = Minimale nekruï/schade
- 2 = Lichte tot matige schade, maar lichaam nog volledig bedekt met veren/ of huid zichtbaar op maximaal 1 plek < 5 cm²
- 3 = Vederschade, huid zichtbaar op 1 plek > 5 cm² of op meerdere plaatsen
- 4 = Nagenoeg kaal

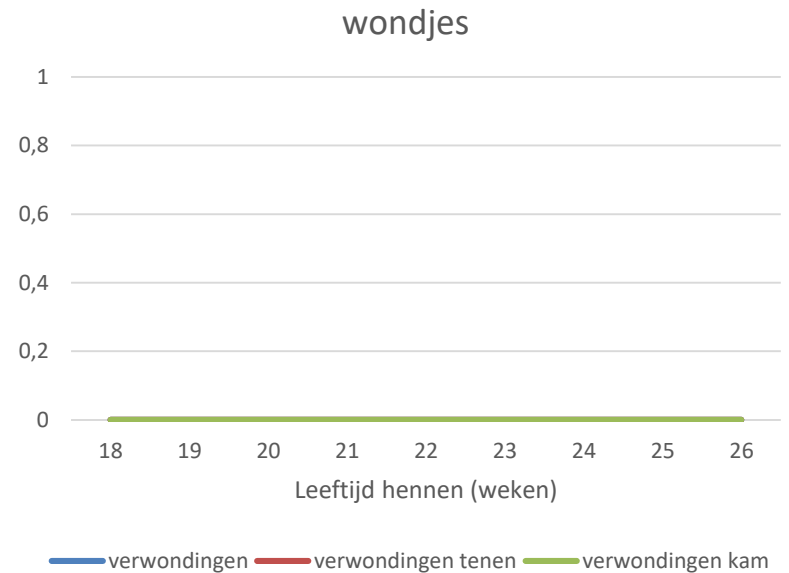
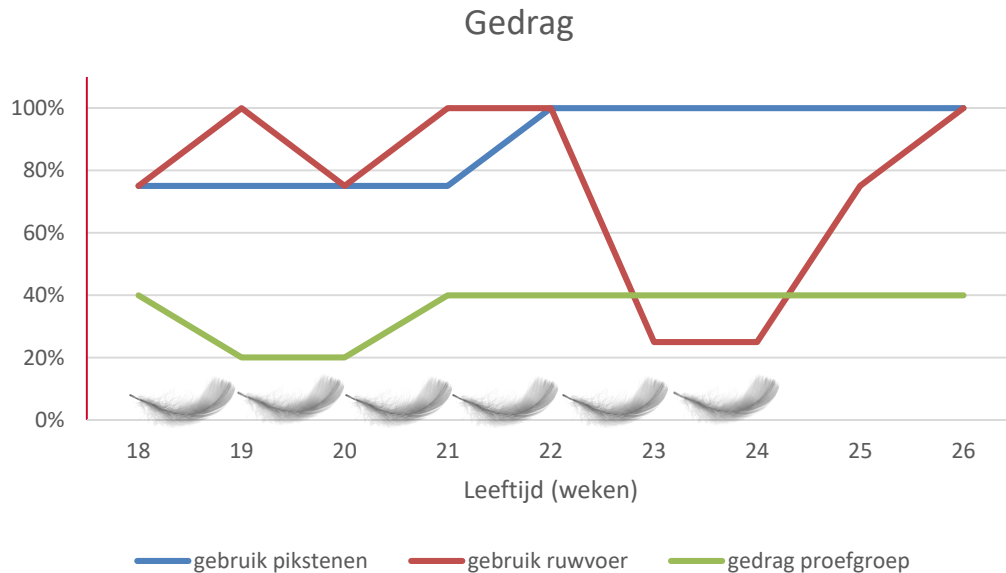

17 weken

Checklist

- Gebruik pikstenen/luzerne: nee – nauwelijks – redelijk – veel
- Gedrag: rustig – normaal levendig – onrustig – schrikachtig – schreeuwerig

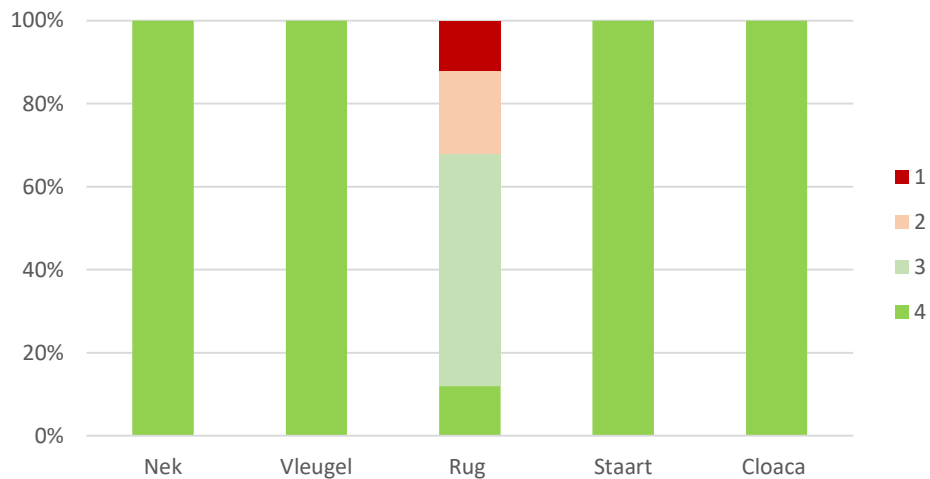
- 0 = Geen of nauwelijks verwondingen: maximaal 3 kleine wondjes, < 0,5 cm²
- 1 = Verwondingen: 1 of meerdere wonden > 0,5 cm² of meer dan drie wondjes < 0,5 cm²

Bedrijf 4:

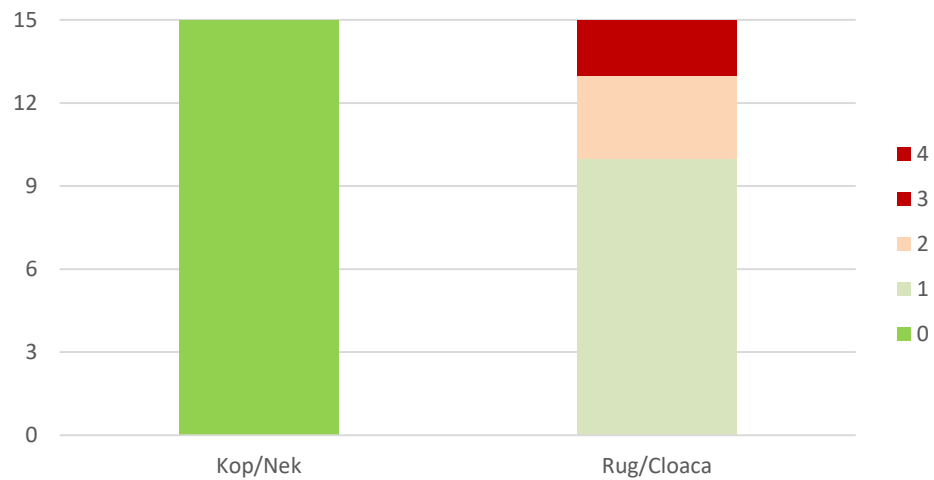
- 2de koppel hele snavels
- Lohman Brown Classic
- Volière zonder uitloop

Bedrijf 4

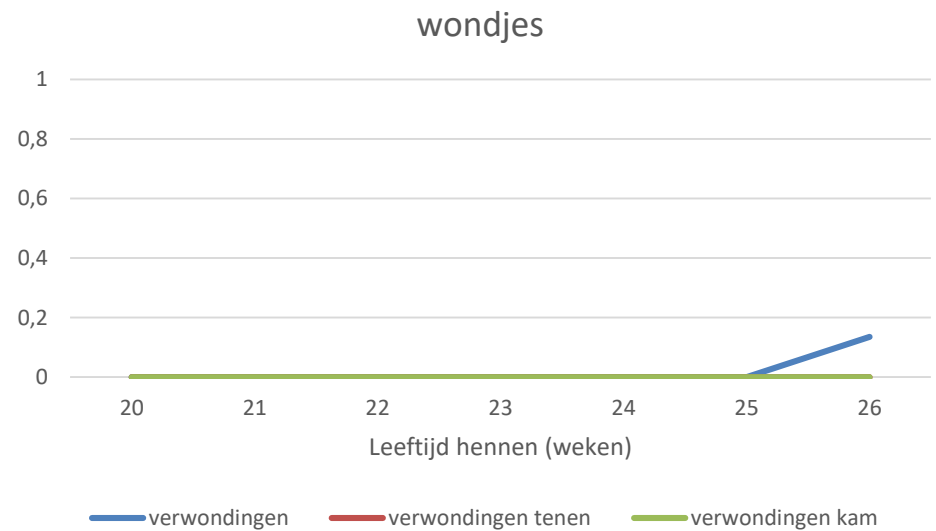
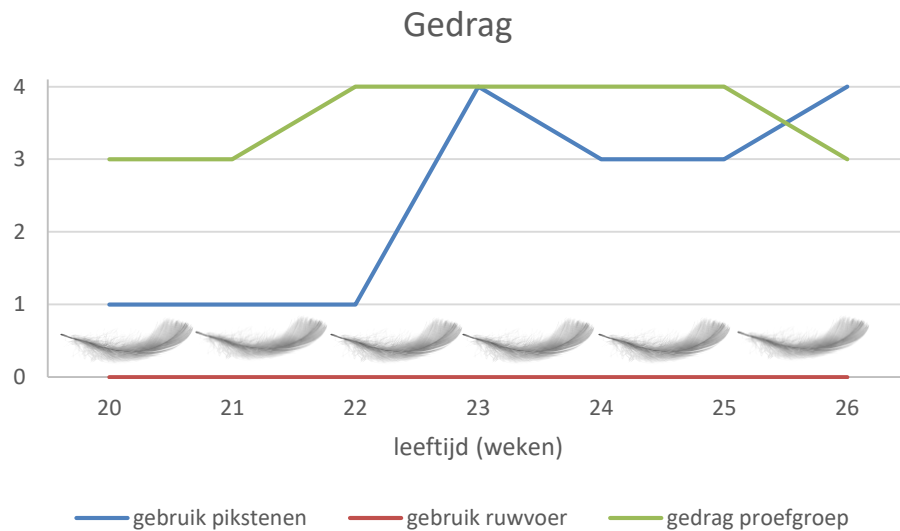
Vederscores 26 weken

checklist 26 weken

Checklist

- Gebruik pikstenen/luzerne: nee – nauwelijks – redelijk – veel
- Gedrag: rustig – normaal levendig – onrustig – schrikachtig – schreeuwerig

- 0 = Geen of nauwelijks verwondingen: maximaal 3 kleine wondjes, < 0,5 cm²
- 1 = Verwondingen: 1 of meerdere wonden > 0,5 cm² of meer dan drie wondjes < 0,5 cm²

Neil Van den Broeck – neil.vandenbroeck@provincieantwerpen.be
Nathalie Sleenckx – nathalie.sleenckx@provincieantwerpen.be

PROEFBEDRIJF PLUIMVEEHOUDERIJ VZW
Departement Economie, Streekbeleid en Europa (DESE)

Poel 77, 2440 Geel

T 014 56 28 70

proefbedrijf@provincieantwerpen.be

www.provincieantwerpen.be

Fijn dat je erbij was!

**Provincie
Antwerpen**

PROEFBEDRIJF
PLUIMVEEHOUDERIJ